

## ПАСХА В ЙЕРУСАЛИМ

Чакано-дочакано! Когато старият патриарх запя: „Христос възкресе“, тежка плоча се смъкна от душите ни. Почувствахме се като ангели, сякаш самите ние възкръснахме! Веднага забучаха бурните възкличания на народи и племена, подобно на шума на много води - долу около Гроба, горе на Голгота, по галериите, по колонадите, по прозорците: навсякъде, където имаше място дори колкото за едно човешко стъпало, се тълпяха хора.

Тъй изразяват радостта си нашите африкански и азиатски братя: за нас европейците това е необичайно, но такива са хората на Изток. Странение до екстаз и радост до екстаз. През Страстната седмица те ридяха на глас до Гроба Господен, целуваха Гроба, притискаха лица и ръце до него, биеха се в гърдите, нареждаха. А на сутринта - викове на буйна радост. Те са като деца - искрени и невъздържани, но нима Господ не е обещал Небесното Царство именно на децата? Веднъж един копт каза за европейците: „Знаят да се смеят, но не знаят да се радват“. Радостта на източните хора без смях особено възвишена, духовна радост.

*Да възкръсне Бог и да се разпръснат враговете Му* - пее Патриархът „Христос анести!“ - пеят гърците. Гробът се превърна в рай, мястото на мъченията - в извор на радост. Всички държим свещи в ръцете си, но душите ни са по-светли от тях. „Христос възкресе!“ - пеят руснаците. Дивно, умилно и меко като коприна, както само руснаците умеят. Ала в този миг и на това място и най-лошото пеене изглежда пленително, и най-грозното лице-прекрасно. В светлината и радостта на Възкресението всичко се променя, всичко се преобразява: и гласовете, и лицата, и предметите. Всичко около нас е прекрасно, всичко е чисто, свято, райско. „Христос възкресе!“ - пеят арабите, тропайки с крака и пляскайки с ръце. Сълзи текат по лицата им и блестят в светлината на хилядите свещи и кандила. Сълзите, израз на скръб, изразяват радост. Ах, колко велика е човешката душа в своята искреност! По-велик е само Бог и Неговите Ангели!

Христос възкресе!“ - пеят сърби, копти, арменци, българи, етиопци, ветри - всеки на своя език и по своя си начин. Но всички пеят прекрасно.

Казвам ви, всички хора около нас изглеждат красиви и добри. Това е чудо, което само възкръсналият Христос може да извърши. Това е и единствената истинска основа на братството между хората - да виждаш всички красиви и добри!

След като всички народи изпяват пасхалния тропар, край Гроба Господен тръгва литийно шествие. Азиатци с фесове, африканци с чалми пеят някаква своя песен, пляскайки в такт с ръце и крака:

*Една е истинската вяра, православната вяра!*

Следват Канонът и Литургията. Но четенето и пеенето се заглушават от същата победна песен: „Христос възкръсна от мъртвите!"

На разсъмване пасхалната служба в храма завършва, но продължава в душите ни. Започваме да гледаме на всичко в светлината на Христовата възкръсна слава и всичко изглежда по-различно от вчера, по-красиво, по-смислено, по-славно. Само в тази пасхална светлина животът добива смисъл.

По пладне се служи Антипасха: величествено литийно шествие през Светия град и четене на Евангелието на много езици. След това наблюдаваме как арабите танцуват с мечове и носят патриарха на ръце.

Иска ни се да се спуснем до руската църква „Св. Магдалена" в Гетсимания. А и сме поканени от милите руски сестри. И така, тръгваме отново по пътя на Страданието. Но виж ти: сега той е съвсем друг - красив и светъл. Колко леко е станало в душата ни. Христовата победа погълна смъртта, а с нея и мъката и страданието. Тъй силен е блясъкът на възкресната светлина, че не виждаме нищо освен нея.

Воистину, воистину воскрес!